

## تأثیر حجاب و عفاف بر تحکیم بنیان خانواده

نرگس شریفی\*

### چکیده

یکی از مقوله های تحکیم بنیان خانواده حجاب و عفاف است که بسیار حائز اهمیت است. زنانی که حجاب و عفاف را رعایت می کنند، از آثاری همچون امنیت، آرامش، جذابیت، احترام و شخصیت والا و ... برخوردار می شوند. و چنین زنانی در جامعه باعث تحکیم بنیان خانواده و جلوگیری از انحرافات جنسی و خودنمایی خود و فساد و طلاق و... می شوند. مقاله حاضر به بررسی تأثیر حجاب و عفاف بر تحکیم بنیان خانواده پرداخته است که با توجه به متون اسلامی لازم است که حجاب و عفاف از نظر روانی و جنسی و اخلاقی در خانواده رعایت شود؛ زیرا آثار مطلوبی را بر تحکیم بنیان خانواده می گذارد. در نتیجه رعایت حجاب و عفاف در بین زنان آثاری دارد که موجب تحکیم بنیان خانواده و تشکیل خانواده های بیشتر می شود. مقاله حاضر به روش توصیفی تبیینی نگاشته شده است که از بخش های مختلف از جمله مفهوم شناسی و سلامت روانی و سلامت جنسی و سلامت رفتاری و اخلاقی نگاشته شده است.

**کلید واژه ها:** حجاب - عفاف - خانواده - بنیان - تحکیم.

---

\* . دانش آموخته سطح ۲ مدرسه علمیه حضرت زینب (سلام الله علیها)

## مقدمه

بی‌تردید حجاب و عفاف یکی از مقوله‌های تحکیم بنیان خانواده است و بسیار اهمیت دارد. در جامعه ای که بی‌بندوباری و بدحجابی زیاد شده اکثر خانواده‌ها از امنیت و آرامش برخوردار نیستند. اما متأسفانه گاهی افراد این مقوله را نادیده می‌گیرند در نتیجه باعث فساد زنان و فروپاشی زندگی می‌شود. از این رو تحقیق حاضر در صدد پاسخ به این سوال است که تاثیر حجاب و عفاف بر تحکیم بنیان خانواده چیست؟ حجاب یکی از مسائل مهم فقهی است یکی از مباحث علم فقه مسأله حجاب است. حجاب به معنای مانع از تلاقی دو چیز یا اثر آن دو است چه هر دو چیز مادی و دیگری معنوی و نیز بدون تفاوت از این ناحیه که آن مانع و حجاب، شی مادی باشد یا امر معنوی.

اما در پژوهش حاضر حجاب و عفاف را از منظر آیات و روایات بررسی خواهیم کرد. در این زمینه پژوهش‌های زیادی صورت گرفته از جمله این پژوهش‌ها کتاب حجاب نوشته قربانعلی محمدی مقدم، در این کتاب نویسنده سعی کرده ضرورت و فلسفه حجاب را بیان کند. کتاب اهمیت حجاب و عفاف و ازدواج در اسلام نوشته علی محمودی ارسنجانی، نویسنده در این کتاب آیات حجاب و مسأله حجاب و مسئولیت‌ها را بررسی کرده است. نقش حجاب زن در تحکیم خانواده نوشته مرتضی اشراقی، مجله پیام زن، اسفند ۱۳۸۹، شماره ۲۲۸، نویسنده در این مقاله به کارکرد حجاب در تحکیم روابط خانوادگی از نگاه اسلام پرداخته است.

پی بردن به مسأله حجاب و عفاف و تاثیر آن بر تحکیم بنیان خانواده از ضروریات است و آگاهی در این زمینه موجب می‌شود که از فساد و فروپاشی و طلاق در زندگی جلوگیری شود. در نتیجه آرامش و امنیت و صمیمیت و محبت و.... بین زوجین بیشتر می‌شود و باعث تحکیم بنیان خانواده می‌شود.

مقاله حاضر به بررسی تاثیر حجاب و عفاف بر تحکیم بنیان خانواده با رجوع به نظرات روانشناسان و آیات و روایات می‌پردازد اما کتب یاد شده به بررسی حجاب و عفاف از نظر ضرورت و فلسفه حجاب پرداخته است.

## مفهوم شناسی

### حجاب :

(مصدر حَجَبَ، مفرد حُجْب) پوشاندن، هر چه که حائل و مانع بین دو چیز باشد.

لباسی که زن برای پوشاندن عورت\* از بیگانگان (غیر محارم) می پوشد.

\*عورت زن، تمام بدون او غیر از صورت و کف دو دست تا مچ است.<sup>۱</sup>

حجب و حجاب هر دو مصدر و بمعنی پنهان کردن و منع از دخول است. حجاب بمعنی پرده نیز است (اقرب الموارد).<sup>۲</sup>

### عفاف :

(مصدر عَفَّ) خودداری از آنچه حلال نیست. (نک: عفاف)

عَفِيفُ اللِّسَانِ: زبانی که از آنچه حلال نیست سخن نمی گوید، مانند غیبت و سخن بیهوده.

عَفِيفُ الْفَرْجِ: کسی که مرتکب زنا نشود. هنگامی که لفظ عفت به طور مطلق به کار رود، همین معنی را می دهد.

الْمَرْأَةُ الْعَفِيفَةُ: زن پاکدامنی که نفس خود را از آنچه خداوند حرام کرده، باز می دارد.<sup>۳</sup>

عفت به معنی مناعت است در شرح آن گفته اند: حالت نفسانی است که از غلبه شهوت باز دارد پس باید عَفِيف به معنی خود نگه دار و با مناعت باشد.<sup>۴</sup>

---

<sup>۱</sup> حسینی، فرهنگ لغات و اصطلاحات فقهی، ص ۱۷۷

<sup>۲</sup> قرشی، قاموس قرآن، ج ۱، ص ۱۰۳.

<sup>۳</sup> حسینی، فرهنگ لغات و اصطلاحات فقهی، ص ۳۴۲.

<sup>۴</sup> قرشی، قاموس قرآن، ج ۵، ص ۱۸.

## اثر:

نشانه. در قاموس باقی مانده شیئی گفته است. بطور کلی اثر عبارت است از علامت و نشانه‌ای که از چیزی یا از کسی باقی ماند خواه بنائی باشد یا دینی یا بدعتی یا جای پای یا غیر از اینها.<sup>۱</sup>

## خانواده:

اهل. خاندان. در مفردات گوید: اهلُ الرجل در اصل کسانی‌اند که با او در یک خانه زندگی می‌کنند، بعد بطور مجاز به کسانی که او و آنها را یک نسب جمع می‌کند اهل بیت آن مرد گفته‌اند.<sup>۲</sup>

## سلامت جنسی

### ۱. جلوگیری از خودنمایی زنان

یکی از عوامل مهم استحکام خانواده، رعایت حجاب است. اگر حجاب در جامعه رعایت شد و روابط جنسی به محیط خانواده و در چارچوب ازدواج محدود گردید. جوانان به ازدواج تمایل بیشتری پیدا می‌کنند و خانواده‌های تشکیل شده ثبات بیشتری دارد.

در حالی که اگر خودنمایی، آرایش، تحریک و بدحجابی در یک جامعه رواج پیدا کرد و روابط جنسی در غیر محیط خانواده میسر گشت،

اولاً: هیچگاه جوانان مسئولیت ازدواج را نخواهند پذیرفت، و به ازدواج تن در نمی‌دهند؛ چرا که بطور خیلی ارزان و بدون قبول مسئولیت تشکیل خانواده، از راههای حرام ارضای غریزه می‌کنند.

ثانیاً: در یک جامعه بدحجابی، خانواده‌های تشکیل شده نیز دائماً در خطر تزلزل و از هم پاشیدگی قرار دارند زیرا خودنمایی و حضور تحریک آمیز زنان و دختران در صحنه‌های اجتماعی، نظر هر مرد متاهل یا مجردی را به خود جلب می‌کند.

اگر بیننده این صحنه‌های تحریک آمیز متاهل باشد، با توجه به غریزه تنوع طلبی و زیاده خواهی که دارد بخشی از توجه خود را متوجه آنان می‌کند و در نتیجه به همان اندازه، علاقه و گرایش به همسرش را که همواره با او زندگی می‌کند، کاهش می‌دهد. وقتی چشمهای مردی در محیط‌های

---

<sup>۱</sup> همان، ج ۱، ص ۲۲.

<sup>۲</sup> همان، ج ۱، ص ۱۳۵.

مختلف اجتماعی از دیدن زنان و دختران آرایش کرده و بدحجاب، با پوشش‌های نامناسب کامیاب و بهره‌مند شود، طبعاً علاقه او نسبت به همسرش کم می‌شود؛ چرا که بخش عمده‌ای از علاقه مرد به همسرش از ناحیه نیازهای جنسی تامین می‌شود که این نیاز را زنان خودنما و بدحجاب در سطح جامعه بطور نامشروع برآورده می‌سازند.

این کاهش علاقه بسیاری از پیوندهای زناشویی را با سستی و سردی همراه می‌کند و مسائل اخلاقی مختلفی را محقق می‌سازد، به گونه‌ای که در نوع نگرش مرد به همسرش تاثیر منفی می‌گذارد.

تحقیقات روانشناسان نشان می‌دهد بسیاری از کج خلقی‌ها، بهانه‌گیری‌ها، بی‌میلی در همراهی با همسر و ... از پیامدهای جلب توجه مردان به زنان بی‌حجاب یا بدحجاب جامعه است و در بعضی موارد کار به جایی می‌کشد که مرد همسر شرعی و قانونی خود را مزاحم و مانع کامیابی‌ها و لذت جویی‌های خود در جامعه می‌انگارد، به همین خاطر از او متنفر می‌شود و در مواردی هم کار به منازعه و طلاق می‌انجامد. آمار قطعی و مستند نشان می‌دهد که با افزایش برهنگی و بی‌حجابی در جامعه، طلاق و از هم گسیختگی زندگی زناشویی بطور مداوم بالا رفته است. حجاب وسیله ای برای جلوگیری از این قبیل ناهنجاریها و نابسامانی‌هایی است که اساس و بنیاد خانواده را تهدید می‌کند.<sup>۱</sup>

## ۲. جلوگیری از انحراف جنسی

برای ازدیاد نسل و تشکیل خانواده و پایداری و شیرینی آن در وجود بشر غریزه جنسی قرار داده شده است. این نیاز باید کنترل شود. غریزه جنسی در حال عادی خطر ساز که نیست، برای بقاء نسل مفید هم هست. اما از آنجایی که تا چشم نبیند، دل نمی‌خواهد، وای به روزی که این غریزه جنسی کنترل نشود و در عوض تحریک هم بشود. آن وقت اشباع ناشدنی است. بدیهی است با بی‌حجابی غریزه جنسی و شهوانی مرد تحریک می‌شود. حجاب، زن را از فروزان شدن آتش هوسرانی مرد که صدها فساد در بر دارد حفظ می‌کند.

باز تکرار می‌کنم که غریزه جنسی اگر کنترل نشود، اشباع هم نخواهد شد. هر کس این حرف را قبول ندارد، نگاهی به تاریخ بیندازد. شاهان و سردمداران و حاکمان فاسد مگر در این مسئله به حد و اندازه‌ای قانع شدند؟

---

<sup>۱</sup> موسسه جهانی سبطین(ع)، حجاب، حریم پاکی ها، ص ۱۰۵.

## ۷. زیاد شدن علاقه به همسر

عشق و علاقه راستین میان زن و شوهر و تحقق مقام محبوبیت برای زن در گرو انسانیت و فضائل اخلاقی حاصل از آگاهی دینی و ایمان به خداست، اما وقتی بدحجابی در جامعه گسترش یافت و چشم‌ها از مناظر شهوت‌انگیز و جنسی پر شد، پایه‌های عشق و محبت که همان فضائل اخلاقی است، متزلزل گشته و مقام معشوق و محبوب بودن زن از بین می‌رود و توجه زن و مرد به یکدیگر صرفاً در دایره امور شهوانی محدود خواهد شد و این بزرگ‌ترین آسیب به شخصیت و روحیه زن در نظام خانواده است.

ضمن این که چنین زن و مردی از اساسی‌ترین نیاز زندگی مشترک، که همان درک و شناخت هم دیگر و نیازهای اصیل همسر است، محروم می‌باشند؛ زیرا کسی که ارزش و عظمت خود را نشناخته باشد، نمی‌تواند دیگران از جمله همسر خویش را بشناسد. بدیهی است خویشتن شناسی و همسر شناسی زیر بنای محبت و عشق در نظام خانواده است، که جز در سایه دین و ایمان تحقق نمی‌یابد.

نکته بسیار مهم و در خور توجه آن است که این آسیب‌ها و خطرهای مزبور نه تنها جامعه را تهدید می‌کند، بلکه به طور مستقیم یا غیر مستقیم یا غیر مستقیم گریبان خود این بانوان و زنان دیگر را می‌گیرد و زندگی را در کام آنها تلخ می‌سازد، چرا که پدر، برادر، همسر و فرزندان آنها نیز در چنین جامعه زندگی می‌کنند و روزی در این بلاها و دام‌های تنیده شده گرفتار می‌شوند.

بنابراین چنین زنانی باید مشکلات و ناملایمات زیادی را به جان خویش بخرند؛ چرا که خود زمینه بی‌ارزشی و کالا شدن خویش را فراهم نموده‌اند و در این صورت هیچ تضمینی برای استمرار زندگی زناشویی آنها وجود ندارد. در جامعه بی‌بند و بار و بدحجاب، هر لحظه ممکن است یک مرد، زن دیگری را ببیند و بپسندد و با او که کالای تازه و جدیدی به نظر می‌رسد بنای زندگی و دوستی را بگذارد.

به طور کلی می‌توان گفت: بدحجابی در جامعه دو مشکل بزرگ و اساسی را دامن می‌زند اول اینکه: سبب از هم گسیختگی کانون خانواده‌ها و عدم التزام زن و شوهر به پیوند زناشویی

می‌گردد و دوم آنکه: سبب هرزگی مردان و زنان و تشکیل نشدن کانون‌های گرم خانواده و شانه خالی کردن جوانان از امر مقدس ازدواج می‌شود.<sup>۱</sup>

امام صادق (ع) می‌فرماید: « محبت ورزیدن به همسران از جمله اوصاف و اخلاق پیامبران است.»<sup>۲</sup>

## نتیجه

نوشتار حاضر با عنوان تاثیر حجاب و عفاف بر تحکیم بنیان خانواده است.

هدف از نوشتن این مقاله رسیدن به تاثیر حجاب و عفاف جهت بهبود بنیان خانواده است.

با بررسی آیات و روایات و کتب روانشناسی در زمینه تاثیر حجاب و عفاف بر تحکیم بنیان خانواده به نتایج زیر دست یافتیم: حجاب و عفاف در زندگی زنشویی آثار زیادی دارد از جمله آثار آن امنیت زندگی و صمیمیت و علاقه و وفاداری بین همسران را زیاد می‌کند. از این رو زنانی که عفت پیشه کنند و حجاب اسلامی را رعایت و از خودنمایی پرهیز کنند، وفاداری، خوشبختی، علاقه و پاکدامنی را از همسر جلب می‌کنند.

زنی که بخاطر همسر خود از انحرافات جنسی و نگاه‌های آلوده مصون می‌ماند و غیرت مرد را حفظ می‌کند، شوهر هم دیگر به انحراف نمی‌رود و خود را از هر چه آلودگی‌ها حفظ می‌کند و زن و مرد احساس خوشبختی و رضایت می‌کنند. هر دو برای کانون گرم خانواده تلاش می‌کنند و این سبب می‌شود که بنیان خانواده استحکام گیرد.

ولی اگر حجاب و عفاف رعایت نشود عواقب خطرناکی از جمله فساد اخلاقی و جنسی زنان و مردان را در پیش می‌گیرد که این باعث دلسردی زن و مرد از یکدیگر شود و هیچ انگیزه‌ای برای ادامه زندگی ندارند که سبب جدایی و طلاق می‌شود و بنیان خانواده از هم فرو می‌پاشد.

---

<sup>۱</sup> موسسه جهانی سبطین (ع)، حجاب؛ حریم پاکی ها، ص ۱۳۵.

<sup>۲</sup> قال الصادق (ع) : من اخلاق الانبياء حب النساء ؛ وسائل الشیعه، ج ۷، ص ۹؛ قاضی، حجاب دختران، ص ۱۰۴



### \* قرآن

- ۱- بانکی پور، امیرحسین، نقش و رسالت زن (۱): عفاف و حجاب در سبک زندگی ایرانی، تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، چاپ نهم، تابستان ۱۳۹۸.
- ۲- آیت اللهی، زهرا، زن و خانواده (۱)، تهران: روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زنان، چاپ اول، تابستان ۱۳۷۸۱.
- ۳- بخش فارسی موسسه جهانی سبطین (ع)، حجاب، حریم پاکی ها، برهان، چاپ اول، ۱۳۸۶.
- ۴- بهورزی، مژده و دیگران، چرا باحجاب شدم؟، قم: انتشارات جوانان موفق، چاپ پانزدهم، پاییز ۱۳۹۱.
- ۵- پاینده، ابوالقاسم، نهج الفصاحه، سازمان انتشارات جاویدان، چاپ دوم.
- ۶- حسین زاده، علی، همسران سازگار: راهکارهای سازگاری، قم: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، چاپ هشتم، زمستان ۱۳۸۸.
- ۷- حسینی، محمد، فرهنگ لغات و اصطلاحات فقهی، تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، چاپ سوم، ۱۳۸۹.
- ۸- حسینی نیشابوری، علی اکبر، سلسله سخنرانیهای استاد رفیعی، قم: انتشارات دار المبلغین، جلد هفتم، چاپ پنجم، ۱۳۹۵.
- ۹- دورانت، ویل، لذات فلسفه، ترجمه عباس زریاب، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ هفتم، ۱۳۷۳.
- ۱۰- طیب، مهدی، حجاب و حقوق زن در ترازوی اندیشه و ایمان، تهران: سفینه، ۱۳۷۸.
- ۱۱- طباطبایی، محمد حسین، و موسوی، محمد باقر. ۱۳۷۸. تفسیر المیزان (ترجمه). ۲۰ ج. قم ایران: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم. دفتر انتشارات اسلامی.
- ۱۲- عبدالحمید بن ابی الحدید، معتزلی، شرح نهج البلاغه، قم: کتابخانه آیت الله مرعشی.
- ۱۳- عبدالواحد بن محمد بن تمیمی آمدی، غررالحکم و دررالکلم، قم: انتشارات دفتر تبلیغات.
- ۱۴- قاضی، فاطمه، حجاب دختران، قم: گلستان ادب، چاپ ششم، تابستان ۱۳۸۶.
- ۱۵- قرشی، علی اکبر، قاموس قرآن، تهران: دار الکتب الاسلامیه، جلد اول، چاپ یازدهم، ۱۳۸۶.

- ۱۶- کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، تهران: دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵ق.
- ۱۷- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، بیروت: موسسه الوفا، ۱۴۰۴ق.
- ۱۸- محمد بن شهر آشوب، مازندرانی، مناقب آل ابی طالب، قم: موسسه انتشارات علامه.
- ۱۹- محمدی آشنانی، علی، پوشش و حجاب، تهران: انتشارات کانون اندیشه جوان، چاپ اول، ۱۳۸۹.
- ۲۰- مکارم شیرازی، ناصر، مکارم شیرازی، ناصر، مکارم شیرازی، ناصر، جمعی از نویسندگان، و آشتیانی، محمدرضا. ۱۳۷۴-۱۳۷۳. تفسیر نمونه. ۲۸ ج. تهران - ایران: دار الکتب الإسلامیة.
- ۲۱- مطهری، مرتضی، مسئله حجاب، تهران: انتشارات صدرا، چاپ هشتاد و پنجم، ۱۳۷۹.
- ۲۲- میرخندان، حمید، حجاب در فرهنگ اسلامی، تهران: ریاست جمهوری، مرکز امور زنان و خانواده، چاپ دوم، ۱۳۸۷.
- ۲۳- نصری، محسن، عطر فرشته: رویکردی جامعه شناختی به حجاب، اصفهان: انتشارات حدیث راه عشق، چاپ اول، ۱۳۹۵.